

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Ніжинський агротехнічний інститут
Факультет агротехнологій та економіки
Кафедра агрономії

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ступінь освіти	бакалавр
галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 «Агрономія»
освітня програма	Агрономія

Ніжин – 2024 рік

1. ХАРАКТЕРИСТИКА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен - це підсумковий контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти, які вони повинні продемонструвати для підтвердження набуття ними компетентностей, визначених стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

Основною метою навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» є формування у здобувачів вищої освіти комплексу знань, умінь та навичок для застосування в професійній діяльності у сфері агрономії, спрямованих на вирішення комплексних завдань з організації технології виробництва високоякісної екологічно-безпечної сільськогосподарської продукції та збалансованого природокористування через теоретичне та практичне навчання.

Здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 201 «Агрономія» після закінчення навчання мають володіти наступними основними загальними та спеціальними компетентностями:

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Прагнення до збереження навколошнього середовища.

СК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плодівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).

СК 2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

СК 3. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

СК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

СК 5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.

СК 6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.

СК 7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.

СК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

СК 9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

СК 10. Здатність застосовувати методи агрохімічного та мікробіологічного аналізу ґрунтів та науково обґрунтовувати системний підхід у процесах ґрунтовідтворення.

СК 11. Здатність обґрунтовано використовувати методи селекційної роботи у процесах отримання нових гібридів та сортів зернових культур.

Після закінчення навчання здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр» освітньої програми «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» мають набути наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції.

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіті.

ПРН 3. Обговорювати і пояснювати основи, що сприяють розвитку загальної політичної культури та активності, формуванню національної гідності й патріотизму, соціалізації особистості, склонності до етичних цінностей, знання економіки й права.

ПРН 4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

ПРН 5. Проводили літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.

ПРН 7. Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін.

ПРН 8. Володіти статистичними методами опрацювання даних в агрономії.

ПРН 9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН 12. Проектувати та організовувати технологічні процеси вирощування насіннєвого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог.

ПРН 13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

ПРН 14. Інтегрувати та вдосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

ПРН 15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.

ПРН 16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

ПРН 17. Оцінювати якісний стан ґрунтів на основі агрохімічних та мікробіологічних методів аналізу.

ПРН 18. Володіти методами селекційної роботи зернових культур.

2. ОПИС ПРОГРАМИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – <u>1</u>	Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство (шифр і назва) Спеціальність – 201 Агрономія (назва)	денна та заочна форми навчання
Загальна кількість годин: <u>30</u>	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки: <u>4</u> Семестр <u>8</u> Форма контролю: Екзамен

3. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Терміни проведення атестації визначаються навчальними планами підготовки фахівців та графіком освітнього процесу. Атестаційний екзамен відбувається у формі вирішення тестових завдань загальною кількістю 50 питань. Тривалість екзамену становить 2 академічні години.

Розклад роботи екзаменаційної комісії та проведення атестаційного екзамену затверджується директором інституту.

Порядок проведення підсумкової атестації та оскарження результатів здійснюється відповідно до нормативних документів: «Положення про організацію освітнього процесу у ВП НУБіП України «НАТІ», «Положення про екзаменаційні комісії у ВП НУБіП України «НАТІ» та «Положення про екзамени та заліки у ВП НУБіП України «НАТІ». Зазначені документи для учасників освітнього процесу представлено у відкритому доступі на офіційному сайті інституту у розділі «Офіційні документи».

3. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Оцінювання результатів складання атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою та національною шкалою:

- 90-100 балів - «відмінно» - високий рівень компетентності;
- 84-89 балів - «добре» - достатній рівень компетентності;
- 64-74 балів - «задовільно» - рівень компетентності відповідає мінімальним критеріям;
- менше 60 балів — «незадовільно».

Оцінки з атестаційного екзамену виставляє кожен член екзаменаційної комісії (ЕК). Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при складанні атестаційного екзамену, про присудження здобувачу відповідного ступеня вищої освіти та видання йому документа про освіту приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови комісії є вирішальним. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не допускається.

Спірні питання щодо оцінок, одержаних здобувачами під час атестації, вирішуються екзаменаційною комісією щодо атестації осіб, які здобувають освітній ступінь бакалавра.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦІПЛІН, ЯКІ ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

1. Біологічні особливості польових культур.
2. Основні елементи технології вирощування.
3. Методика складання технологічних карт вирощування польових культур.
4. Шляхи управління розвитком рослин.
5. Особливості формування врожаю зернових колосових культур на прикладі озимої пшениці.
6. Особливості формування врожаю зернових культур на прикладі кукурудзи.
7. Особливості формування врожаю зернобобових культур на прикладі сої.
8. Особливості формування врожаю круп'яних культур на прикладі гречки.
9. Особливості формування врожаю олійних культур на прикладі ріпаку.
10. Особливості формування врожаю олійних культур на прикладі соняшнику.
11. Фактори життя рослин та закони землеробства.
12. Умови життя сільськогосподарських рослин та методи їх регулювання.
13. Розміщення основних польових культур і пару в сівозміні.
14. Класифікація сівозмін.
15. Проектування, введення і освоєння сівозмін.
16. Технологічні операції (процеси) при обробітку ґрунту.
17. Системи обробітку ґрунту.
18. Мінімізація обробітку ґрунту.
19. Система обробітку ґрунту в умовах водної та вітрової еrozії.
20. Сучасні системи землеробства.
21. Поняття про сорт та вихідний матеріал.
22. Аналітична селекція та типи добору.
23. Методи добору в селекції само-та перехреснозапильних культур.
24. Гібридизація як основний метод створення вихідного матеріалу.
25. Гетерозис та його використання в селекції.
26. Сортознавство пшениці.
27. Сортознавство жита, вівса, ячменю.
28. Теоретичні основи насінництва.
29. Методи масового виробництва гібридного насіння.
30. Внутрішньогосподарський та державний контроль в насінництві.
31. Хімічний склад та живлення рослин.
32. Вбирна здатність ґрунту.
33. Хімічна меліорація ґрунту.
34. Вапнування та гіпсування ґрунтів.
35. Система використання добрив у господарствах. Охорона навколошнього середовища при використанні добрив.

36. Органічні добрива та їх застосування.
37. Класифікація добрив.
38. Азотні добрива, їх характеристика, властивості та застосування.
39. Фосфорні добрива, їх характеристика, властивості та застосування.
40. Калійні добрива, їх характеристика, властивості та застосування.
41. Закономірності розвитку плодових і ягідних рослин.
42. Зовнішні умови росту і розвитку плодових і ягідних рослин.
43. Біологічні основи розмноження плодових культур.
44. Організація плодового розсадника.
45. Вирощування підщеп плодових культур.
46. Технологія вирощування саджанців деревних і плодових культур.
47. Сортовий склад плодових і ягідних культур. Підбір і розміщення порід і сортів в саду.
48. Хвороби зерняткових і кісточкових плодових культур.
49. Проектування і організація плодового саду. Формування крон плодових дерев.
50. Утримання ґрунту в садах. Удобрення інтенсивних садів. Зрошення садів.
51. Вимоги овочевих культур до умов навколошнього середовища і методи їх регулювання.
52. Насіннєве і вегетативне розмноження овочевих рослин.
53. Догляд за овочевими культурами і збирання врожаю.
54. Конструкції, класифікація і розміщення культиваційних споруд закритого ґрунту, їх обігрів, ґрунти, субстрати.
55. Біологічні особливості і технологія вирощування овочевих культур родини капустяних.
56. Біологічні особливості і технологія вирощування цибулинних овочевих культур.
57. Біологічні особливості і технологія вирощування столових коренеплодів.
58. Біологічні особливості і технологія вирощування плодових овочевих культур родини пасльонових.
59. Біологічні особливості і технологія вирощування плодових овочевих культур родини гарбузових.
60. Біологічні особливості і технологія вирощування плодових овочевих культур родини бобових, зелені та багаторічні овочеві культури.
61. Механічний і структурний склад ґрунту.
62. Органічна частина ґрунту, її склад, властивості, значення.
63. Мінеральна частина ґрунту, її склад і значення.
64. Фізичні та фізико-механічні властивості ґрунту.
65. Водні властивості ґрунту.
66. Повітряні властивості ґрунтів.
67. Теплові властивості ґрунтів.
68. Техногенна трансформація та деградація ґрунтів.
69. Ґрунти Полісся і Лісостепу України.

70. Грунти Степу та гірських територій.
 71. Значення, кормова цінність та використання зернових культур у кормовиробництві.
 72. Особливості технології вирощування зернофуражних культур.
 73. Особливості технології вирощування зернобобових культур, їх використання у кормовиробництві.
 74. Особливості технології вирощування корене - та бульбоплодів, кормових баштанних культур, їх використання у кормовиробництві.
 75. Значення, кормова цінність та технологія вирощування основних силосних культур.
 76. Проміжні посіви кормових культур як джерело виробництва високоякісних кормів.
 77. Природні кормові угіддя України. Класифікація і розподіл їх за природними зонами.
 78. Система докорінного і поверхневого поліпшення природних пасовищ і сіножатей.
 79. Конвеєрне виробництво кормів.
 80. Сучасні технології заготівлі кормів. Облік і оцінка якості кормів.
 81. Машини для обробітку ґрунту.
 82. Машини для підготовки та внесення добрив.
 83. Машини для сівби та садіння.
 84. Машини для захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів.
- Меліоративні машини.
85. Машини для заготівлі кормів.
 86. Машини для збирання зернових культур.
 87. Машини для збирання кукурудзи на зерно та післязбиральної обробки качанів.
 88. Машини для збирання коренебульбоплодів.
 89. Машини, агрегати і комплекси для післязбиральної обробки і зберігання зерна.
 90. Машини для збирання та післязбиральної обробки овочів, плодів і ягід
 91. Шкідники і хвороби зернових культур, заходи боротьби з ними.
 92. Шкідники і хвороби однорічних зернобобових культур і багаторічних бобових трав.
 93. Шкідники і хвороби цукрових буряків, заходи боротьби з ними.
 94. Шкідники і хвороби картоплі, заходи боротьби з ними.
 95. Шкідники і хвороби соняшнику, заходи боротьби з ними.
 96. Шкідники і хвороби льону, заходи боротьби з ними.
 97. Шкідники і хвороби овочевих культур відкритого ґрунту, заходи боротьби з ними.
 98. Шкідники і хвороби овочевих культур закритого ґрунту, заходи боротьби з ними.
 99. Шкідники і хвороби плодових культур, заходи боротьби з ними.
 100. Шкідники і хвороби ягідних культур, заходи боротьби з ними.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базалій В. В., Зінченко О. І., Лавриненко Ю. О. Рослинництво: підручник. Одеса: Олді+, 2020. 520 с.
2. Рослинництво з основами кормовиробництва : навч. посібник / за ред. д. с.-г. н., проф. О. Г. Жатова Царенка О. М. Троценко В. І. Жатов О. Г. Жатова Г. О. Суми: Університетська книга, 2023. 384 с.
3. Мельник А. В. Троценко В. І. Рослинництво з основами технології переробки: практикум. Суми: Університетська книга, 2023. 384 с.
4. Гудзь В. П., Примак І. Д., Танчик С. П., Шувар І. А. Землеробство: підручник. Київ: ЦУЛ, 2019. 480 с.
5. Танчик С. П., Примак І. Д., Літвінов Д. В., Центило Л. В. Сівозміни : підручник, 2019. 364 с.
6. Гудзь В. П., Шувар І. А., Юник А. В., Рихлівський І. П., Міщенко Ю. Г. Адаптивні системи землеробства: підручник. Київ: ЦУЛ, 2020. 336 с.
7. Спеціальна селекція польових культур: Навчальний посібник / В. Д. Бугайов, С. П. Васильківський, В. А. Власенко та ін. за ред. М. Я. Молоцького. Біла Церква. 2010. 378 с.
8. Васильківський С. П., Кочмарський В. С. Селекція і насінництво польових культур: підручник. Біла Церква. 2016. 376 с.
9. Молоцький М. Я., Васильківський С. П., Князюк В. І. Селекція та насінництво польових культур: Практикум. Біла Церква. 2008. 192 с.
10. Спеціальна селекція і насінництво польових культур: навчальний посібник; підготували: Н. І. Рябчун, М. І. Єльніков, А. Ф. Звягін та ін. за ред. В. В. Кириченка. Х.: IP ім. В. Я. Юр'єва НААН України. 2010. 462 с.
11. Селекція і насінництво польових культур (розділи «Селекція рослин» і «Сортознавство»): методичні рекомендації до виконання практичних робіт та самостійної роботи студентів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальностей 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин». Укладачі: к. с.-г. н. О. С. Макарчук, к. с.-г. н. Ю. М. Дмитренко, д. с.-г. н Г. М. Ковалишина, к. с.-г. н. В. Л. Жемойда, к. с.-г. н. С. О. Ткачик, Р. О. Спряжка. Київ: НУБіП України. 2021. 96 с.
12. Господаренко Г. М. АгроХімія: підручник, Київ: ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2018. –560 с.
13. Заришняка А.С., Лісового М.В. Сучасні системи удобрення с.-г. культур у сівозмінах з різною ротацією за основними ґрунтово-кліматичними зонами України. – К.: Аграрна наука, 2008. 120 с.
14. Господаренко Г.М. Удобрення сільськогосподарських культур. – К.: Вища освіта, 2010. 191с.
15. Основи адаптивних технологій вирощування яблуні в Україні. Монографія. За загальною редакцією академіка Гриника І.В. К.: ПП «Санспарель». 2020. 240 с.
16. Гриник І. В., Бублик М. О. Актуальні дослідження і розробки Інституту садівництва НААН та його мережі. Колектив авторів. К. 2016. 178 с.
17. Кондратенко Т. Є., Андrusик Ю. Ю. Загальна та часткова помологія. К.: НУБіП. 2017. 253 с.

18. Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О. М. Помологія. Поширені та перспективні сорти зерняткових культур. К.: ЦП Компрінт. 2018. 227 с.
19. Кондратенко Т. Є., Кузьмінець О. М. Помологія кісточкових культур. К.: ЦП Компрінт. 2019. 292 с
20. Сич З.Д., Бобось І.М., Федосій І.О. Овочівництво: навч. посіб. / К.: ЦП «Компрінт», 2018. – 405 с.
21. Яровий Г.І. Овочівництво: навч. посібник / Г.І. Яровий, О.В. Романов. Харків: ХНАУ, 2017. 376 с.
22. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту / Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Сулима. – Вінниця: Нова книга, 2008. – Ч. 1. – 368 с.
23. Гіль Л.С. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту / Л.С. Гіль, А.І. Пашковський, Л.Т. Сулима. – Вінниця: Нова книга, 2008. – Ч. 2. – 391 с.
24. Аверчев О.В., Сидякіна О.В. Грунтознавство : практикум. Київ : Олді, 2021. 136 с.
25. Бабкіна І.М. Грунтознавство : навч. Посібник. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 168 с.
26. Бережняк М.Ф., Якубенко Б.Є., Чурілов А.М., Сенджюк Р.В. Грунтознавство. Київ : Ліра – К, 2020. 612 с.
27. Грунтознавство: опорний конспект лекцій / укладач В.М. Савосько. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2021. 306 с.
28. Грунтознавство з основами геології : лабораторний практикум / Н.В. Лавська. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2024. 146 с.
29. Цуман Н.В., Борисюк Б.В., Коваленко П.І. Грунтознавство та охорона ґрунтів. Київ : Гельветика, 2020. 256 с.
30. Макаренко П.С., Демидась Г.І. Луківництво. Київ. НУБіП України, 2015. 350 с.
31. Кормовиробництво та луківництво: навч. посібник. В.І. Григор'єв, Є.М. Огурцов, М.А. Бобро, В.Г. Міхеєв. Харків: ХНАУ. 2021 р. 512 с.
32. Багаторічні бобові трави як основа природної інтенсифікації кормовиробництва / Г.І. Демидась та ін. Київ: ТОВ «Ніландр-ЛТД». 2013. 322 с.
33. Пиндус В., Гуцаленко О., Омельчук С., Василенко Л., Горбань С. Основи органічного рослинництва : навч. посіб. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2022. 326 с.
34. Демидась Г.І., Слюсар І.Т., Коваленко В.П., Демцюра Ю.В., Бурко Л.М. Нетрадиційні кормові культури. Київ. 2020.
35. Войтюк Д. Г., Гаврилюк Г. Р. Сільськогосподарські машини: Підручник. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. - 552 с.
36. Войтюк Д.Г., Мартишко В.М, Волянський М.С. “Сільськогосподарські машини”. Електронний посібник. Навчально-методичний центр ВФПО. Київ. - 2023. - 3.51 Гб - 83,2 ум.др. арк.
37. 3. Войтюк Д.Г., Мартишко В.М, Гуменюк Ю.О., Волянський М.С, Сівак І.М., Курка В.П. Практикум з теорії та розрахунку сільськогосподарських машин. Навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2024. - 203 с
38. Буценко Л.М., Пирог Т.П. Біотехнологічні методи захисту рослин: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 346 с.

39. Загальна ентомологія. Практикум для виконання лабораторних робіт / Буткалюк Т.О. а ін. Вінниця : Нова книга, 2017. 115 с.

40. Інтегрований захист рослин / Писаренко В. М. та ін. Полтава : ПДАА, 2020. 248 с.

41. Коханець О. М., Голячук Ю. С., Косилович Г. О. Сільськогосподарська ентомологія. Львів : Львівський національний аграрний університет, 2017. 158 с. . Марютін Ф. М., Білик М.О., Пантелеєв В.К. Фітопатологія Навчальний посібник за ред. Проф. Ф. М. Марютіна. Харків Еспада, 2008. 552 с.

42. Стройков Ю.М. Грибні хвороби зернових культур сільськогосподарське видавництво. Ландвиртшафтсферлаг і БАСФ 2004 р. 174 с. 8. Ермоленко О.В. 9. Хвороби та шкідники овочевих культур К. Юнівест Медіа, 2008 256 с.

43. Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Захист і карантин рослин». Інститут захисту рослин Національної академії аграрних. <http://zkr.ipp.gov.ua/index.php/journa>

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно—інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»; Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (<http://www.nbuu.gov.ua/>, Київ, просп. Голосіївський, 3 3380 (44) 525—8104) та інших бібліотек (на розсуд викладача).

2. Репозитарій ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» (наукові статті, автореферати дисертацій, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).